NORAKSTS

Lieta Nr.C20431812

SKC-177/2016

S P R I E D U M S

Rīgā 2016.gada 21.jūnijā

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments šādā sastāvā:

tiesnesis referents A.Strupišs

tiesnese V.Cīrule

tiesnese I.Lauka

rakstveida procesā izskatīja civillietu sakarā ar /pers. B/ kasācijas sūdzību par Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 25.jūlija spriedumu /pers. C/, /pers. B/ un /pers. D/ prasībā pret dzīvokļu īpašnieku biedrību "Roņu 5" par dibināšanas sapulces lēmuma atzīšanu par spēkā neesošu.

A p r a k s t o š ā

[1] /pers. C/, /pers. B/ un /pers. D/ 2012.gada 23.oktobrī cēluši Liepājas tiesā prasību pret dzīvokļu īpašnieku biedrību "Roņu 5" par dzīvokļu īpašnieku biedrības "Roņu 5" dibināšanas sapulces 2006.gada 24.februāra lēmuma Nr.1 (turpmāk – lēmums) atzīšanu par spēkā neesošu.

Prasībā norādīts, ka /pers. E/ un /pers. F/ safabricējuši lēmumu, t.i., ka biedrības dibināšanas sapulcē piedalījušies 75 % īpašumu īpašnieki, kas prasītāju ieskatā neatbilst patiesībai. Par pierādījumu tam kalpo 2008.gada 11.augusta Liepājas pilsētas un rajona policijas pārvaldes Kriminālpolicijas biroja 1.nodaļas inspektores J.Kovaļovas lēmums, kurā apstiprināts fakts, ka /pers. B/ paraksts biedrības dibināšanas dokumentos ir viltots.

/pers. E/ nelikumīgi piespiedis prasītāja /pers. C/ māti parakstīt lēmumu, lai gan viņa nav dzīvokļa Nr./adrese/, īpašniece. Savukārt /pers. D/ paraksts ir viltots, bet vēlāk izdzēsts no biedrības dibināšanas lēmuma, kas iesniegts Liepājas pilsētas domē. Ekspertīžu atzinumi kriminālietā apstiprina faktu par paraksta viltojumiem.

Prasība pamatota ar likuma "Par dzīvokļa īpašumu" $27.^{1}$panta otro daļu, likuma "Par valsts un pašvaldības dzīvojamo māju privatizāciju" 51.panta otro daļu un Ministru kabineta 1996.gada 23.aprīļa noteikumiem Nr.154.

[2] Ar Liepājas tiesas 2013.gada 3.aprīļa spriedumu prasība noraidīta.

[3] Izskatījusi lietu sakarā ar /pers. B/ un /pers. D/ apelācijas sūdzību, Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2013.gada 3.aprīļa spriedumu prasību noraidījusi. Tiesa no /pers. C/, /pers. B/ un /pers. D/ valsts labā piedzinusi izdevumus par tiesas pavēstu piegādāšanu 3,88 Ls no katra.

Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[3.1] Saskaņā ar likuma "Par dzīvokļa īpašumu" 31.pantu, kas bija spēkā 2006.gada 24.februārī, dzīvokļu īpašnieku sabiedrību var dibināt ne mazāk kā pieci dzīvokļu īpašnieki.

Dzīvokļu īpašnieku biedrība "Roņu 5" dibināta 2006.gada 24.februārī ar mērķi nodrošināt daudzdzīvokļu mājas /adrese/, pārvaldīšanu un kopīpašuma daļas (daļu) pienācīgu apsaimniekošanu. Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā biedrība reģistrēta 2006.gada 8.martā.

No 2006.gada 24.februāra dzīvokļu īpašnieku biedrības "Roņu 5" dibināšanas sapulces lēmuma redzams, ka sapulcē pārstāvēti 36 dzīvokļi, kas ir 75 % no privatizēto dzīvokļu skaita.

[3.2] Likums "Par dzīvokļa īpašumu" (spēkā līdz 2011.gada 1.janvārim) neparedzēja dzīvokļu īpašnieku pieņemto lēmumu pārsūdzēšanu. Savukārt atbilstoši Dzīvokļa īpašuma likuma 16.panta ceturtajai daļai, kas ir spēkā ar 2011.gada 1.janvāri, dzīvokļu īpašnieku kopības lēmumus var atzīt par spēkā neesošiem tiesa, ja dzīvokļa īpašnieks cēlis prasību trīs mēnešu laikā no dienas, kad attiecīgā persona uzzināja vai tai vajadzēja uzzināt par dzīvokļu īpašnieku kopības lēmumu, bet ne vēlāk par gadu no lēmuma pieņemšanas dienas.

Šāds regulējums ņemams vērā, izlemjot prasību, jo ar šo jauno regulējumu likumdevējs ir vēlējies noteikt objektīvu pārsūdzēšanas termiņu – ne vēlāk kā gadu no lēmuma pieņemšanas dienas.

Nav piemērojams Civillikuma 1895.pants par vispārējo noilguma termiņu, jo dzīvokļu īpašnieku sapulces lēmums par dzīvokļu īpašnieku biedrības dibināšanu nav saistība, kura atbilstoši iepriekš minētajam pantam noilgst 10 gadu laikā.

Ņemot vērā, ka apstrīdētā sapulce ir notikusi 2006.gada 24.februārī, bet prasība tiesā celta 2012.gada 23.oktobrī, t.i., pēc vairāk kā sešiem gadiem, ir iestājies noilgums un līdz ar to arī izbeigusies prasības tiesība. Apstāklis, ka prasītāji 2006.gada vasarā griezušies prokuratūrā, nevar būt par pamatu, lai atzītu, ka ievērots termiņš sapulces lēmuma apstrīdēšanai.

Ievērojot to, ka ir iestājies prasības celšanas noilgums, tiesiskas sekas nevar izraisīt krimināllietas izmeklēšanas laikā veiktās ekspertīzes atzinums, ka apstrīdētajā sapulces protokolā astoņu personu parakstus izpildījušas citas personas.

[3.3] Prasītāju lūgums par dzīvokļu īpašnieku biedrības "Roņu 5" darbības pārtraukšanu nevar tikt izlemts apelācijas instances tiesā, jo šādu prasību pirmās instances tiesa ar 2012.gada 14.decembra lēmumu atteikusies pieņemt.

[4] Kasācijas sūdzību par spriedumu iesniedzis prasītājas /pers. B/ pilnvarotais pārstāvis /pers. I/, pārsūdzot to pilnā apjomā.

Kasācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa materiālo tiesību normas piemērojusi nepareizi un ir pieļāvusi procesuālo tiesību normu pārkāpumus.

Kasācija pamatota ar šādiem argumentiem.

[4.1] Tiesa, nepieņemot lūgumu par dzīvokļu īpašnieku biedrības "Roņu 5" darbības pārtraukšanu, kas pamatots ar Biedrību un nodibinājumu likuma 57.panta pirmās daļas 1.punktu, atstājusi lietas dalībniekus bez tiesas aizsardzības. Nav pieļaujams nepamatots atteikums pieņemt prasību (tā kasācijas sūdzībā).

[4.2] Prasītājiem liegtas tiesības realizēt Biedrību un nodibinājumu likuma 22.pantu, Krimināllikuma 275., 300. un 302.pantu. /pers. B/ liegtas tiesības saņemt atbildi pēc būtības par Civilprocesa likuma 90.panta trešās daļas piemērošanu. Prokurora piedalīšanās lietas izskatīšanā ir obligāta, taču tiesa nav piemērojusi minētās normas.

[4.3] Pretēji Civilprocesa likuma 61. un 62.pantā noteiktajam tiesa atteikusies tehniskiem līdzekļiem fiksēt tiesas sēdi, lai gan tiesas sēdes sekretāre veikusi audioierakstu. Prasītāju pārstāvis atteicies saņemt safabricētos sēžu protokolus, kuri ir pretēji Civilprocesa likuma 61. un 62.pantam.

[4.4] Tiesa, noraidot /pers. I/ lūgumu pārtraukt dzīvokļu īpašnieku biedrības "Roņu 5" darbību no 2006.gada 8.marta, nav piemērojusi Civilprocesa likuma 132.panta trešo daļu un 134.panta pirmo daļu, liedzot tiesības uz taisnīgu tiesu, kas ir Latvijas Republikas Satversmes 92.panta

pārkāpums.

[4.5] Neizlemjot /pers. I/ rakstiskos lūgumus, tostarp par liecinieces /pers. L/ izsaukšanu un nopratināšanu, tiesa liegusi tiesības uz taisnīgu tiesu un tiesības saņemt atbildi pēc būtības. Turklāt no lietas materiāliem ir pazudis kvīts oriģināls, kas apliecina kancelejas nodevas samaksu par liecinieces izsaukšanu. Savukārt noraidījumu tiesas sastāvam neizlemšana norāda uz netaisnīga tiesas procesa norisi.

[4.6] Tiesa, piemērojot Dzīvokļa īpašuma likumu, safabricējusi faktu par noilgumu prasības celšanai, kā arī nepareizi piemērojusi likuma "Par dzīvokļa īpašumu" 31.pantu. Dzīvokļu īpašniekiem liegtas tiesības piedalīties sava īpašuma pārvaldīšanā. Nav ņemts vērā tas, ka dzīvokļu īpašnieku biedrības "Roņu 5" dibināšanas lēmumā dzīvokļu īpašnieku paraksti bija viltoti. Tāpat tiesa nav piemērojusi likuma "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju" 51.panta otro daļu, piektās daļas 4.punktu, Civillikuma 1459.pantu, Biedrību un nodibinājumu likuma 57.panta pirmās daļas 1.punktu un 1996.gada 23.aprīļa Ministru kabineta noteikumu Nr.154 14., 17.punktu, kas ir pamats sprieduma atcelšanai.

M o t ī v u d a ļ

[5] Pārbaudījis sprieduma likumību Civilprocesa likuma 473.panta pirmās daļas kārtībā, Civillietu departaments atzīst, ka spriedums atstājams negrozīts.

[6] Civillietu departaments konstatē, ka tiesa, piemērojot no 2011.gada 1.janvāra spēkā esošo Dzīvokļa īpašuma likuma 16.panta ceturtās daļas normu tiesiskajām attiecībām, kuras radušās 2006.gada 24.februārī, ir pārkāpusi Civillikuma 3.panta noteikumu. Minētā Civillikuma norma noteic, ka katra civiltiesiskā attiecība apspriežama pēc likumiem, kas bijusi spēkā tad, kad šī attiecība radusies, pārgrozījusies vai izbeigusies; turklāt neskartas paliek iegūtās tiesības.

Dzīvokļu īpašnieku biedrības "Roņu 5" 2006.gada 24.februāra dibināšanas lēmuma pieņemšanas brīdī spēkā bija 1995.gada 28.septembra likums "Par dzīvokļa īpašumu", kurā šāda norma par termiņu prasības celšanai, apstrīdot dzīvokļu īpašnieku kopības lēmumus, nebija ietverta. Līdz ar to tiesa piemērojusi tiesisko attiecību nodibināšanas brīdī spēkā neesošu tiesību normu.

[7] Vienlaikus Civillietu departaments konstatē, ka faktiski identiska satura normas, kuras nosaka prekluzīvo termiņu prasības celšanai par lēmumu atzīšanu par spēkā neesošu, ir iekļautas Biedrību un nodibinājumu likuma 40.panta pirmajā daļā, Komerclikuma 217.panta otrajā daļā par sabiedrību ar ierobežotu atbildību dalībnieku lēmumu atzīšanu par spēkā neesošiem un 288.panta pirmajā un otrajā daļā par akciju sabiedrību akcionāru lēmumu atzīšanu par spēkā neesošiem.

Minēto tiesību normu mērķis ir nodrošināt tiesisko stabilitāti, kura būtu apdraudēta, ja lēmumi būtu pārsūdzami ilgākā laika posmā. Lēmuma atzīšanai par spēkā neesošu sekas ir tās tiesiskās situācijas restaurācija, kura pastāvēja līdz minētā lēmuma pieņemšanai, lai gan tā pieņemšanas un izpildes rezultātā tiesiskais stāvoklis var būt būtiski mainījies.

Dzīvokļu īpašnieku kopība juridiski nav ne biedrība, ne sabiedrība ar ierobežotu atbildību, tomēr, Civillietu departamenta ieskatā, tai ir līdzīgas iezīmes ar abiem minētajiem tiesību subjektu veidiem tajā ziņā, ka tās visas, izņemot viena dalībnieka sabiedrību ar ierobežotu atbildību, ir personu apvienības jeb kolektīvo interešu veidojumi, kuru vadīšanas ietvaros tiek pieņemti kolektīvi lēmumi. Turklāt šie lēmumi rada tiesiskās sekas, kuras ietekmē gan šīs pašas apvienības, gan tās biedru, gan arī trešo personu civiltiesiskās intereses.

Tā, piemēram, dzīvokļu īpašnieku kopības lēmuma par pārvaldīšanas līguma noslēgšanu atzīšana par spēkā neesošu rada sekas ne vien pašai kopībai un tās biedriem, bet arī trešajām personām – pārvaldniekam, kā arī tiem subjektiem, kuriem pārvaldnieks devis uzdevumu un kuri šo uzdevumi ir izpildījuši. Šādā situācijā pilnīga restitūcija ir ļoti apgrūtināta un var nelabvēlīgi ietekmēt labticīgas trešās personas, kas tiesiskās stabilitātes un noteiktības interesēs nav pieļaujams. Tādēļ arī dzīvokļu īpašnieku kopības lēmumiem ir jābauda tāda pati tiesiskā aizsardzība tiesiskās stabilitātes nodrošināšanas interesēs, kāda paredzēta citu līdzīgu tiesību subjektu lēmumiem.

[8] Ņemot vērā, ka uz lēmuma pieņemšanas brīdi Dzīvokļa īpašuma likums neparedzēja prekluzīvu termiņu prasības celšanai, Civillietu departaments, ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, konstatē, ka tobrīd pastāvēja atklāts likuma robs, proti, likumā nebija ietverta tieši šādam gadījumam paredzēta regulācija, lai gan tādai vajadzēja būt. Uz to norāda arī likumdevēja vēlākā rīcība, novēršot šo likuma robu un ietverot 2010.gada

28.oktobrī pieņemtajā Dzīvokļa īpašuma likumā 16.panta ceturtās daļā satura ziņā tādu pašu tiesību normu, kā minētās normas Biedrību un nodibinājumu likumā un Komerclikumā.

Tā kā mērķa un satura ziņā analoģiska situācija ir risināta trijās citās iepriekš minētajās tiesību normās, Civillietu departamenta ieskatā, atbilstoši Civilprocesa likuma 5.panta piektajai daļai ir piemērojama likuma analoģija, attiecinot Biedrību un nodibinājumu likuma 40.panta pirmajā daļā, Komerclikuma 217.panta otrajā daļā un 288.panta otrajā daļā ietverto prekluzīvo termiņu uz dzīvokļu īpašnieku kopību lēmumiem, tai skaitā uz to dibināšanas lēmumiem, kuri pieņemti pirms 2010.gada 28.oktobra Dzīvokļa īpašuma likumā stāšanās spēkā 2011.gada 1.janvārī.

Rezultātā lēmuma pārsūdzēšanas prekluzīvā termiņa pēdējā diena bija 2007.gada 23.februāris, taču prasība ir celta vairāk nekā piecus gadus pēc minētā termiņa beigām.

[9] Ņemot vērā Civillietu departamenta judikatūru *(sk. spriedumu lietā Nr. SKC-89/2015)*, lai gan tiesa piemērojusi nepareizo tiesību normu, tomēr kasācijas instances tiesa, ja lietā nevar būt cits iznākums, procesuālās ekonomijas interesēs spriedumu uz šā pamata neatceļ, bet izskaidro attiecīgo tiesību normu piemērošanas jautājumus.

[10] Šādā situācijā citi kasācijas sūdzības apsvērumi nav ņemami vērā, jo tiem nav nozīmes judikatūras veidošanā un tie nevar ietekmēt lietas iznākumu.

R e z o l u t ī v ā

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 1.punktu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments

n o s p r i e d a

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 25.jūlija spriedumu atstāt negrozītu, bet /pers. B/ kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnesis (*paraksts*) A.Strupišs

Tiesnese (*paraksts*) V.Cīrule

Tiesnese (*paraksts*) I.Lauka

NORAKSTS PAREIZS

Latvijas Republikas Augstākās tiesas

Civillietu departamenta tiesnesis A.Strupišs

Rīgā 2016.gada 21.jūnijā